

Ansettelses er å knytte bånd

KDD 30.3.23
Førsteamanuensis Frode Hübertz Haaland

1

Rekruttering: En ørkenvandring

2

2

Næringslivet mangler ca. **38.000** nye ansatte!

Etter utdanningsnivå:

- ✓ Mangler ca. 12.400 med yrkesfag
- ✓ Mangler ca. 11.400 med fagskole
- ✓ Mangler ca. 7.500 med bachelor
- ✓ Mangler ca. 6.300 med master
- ✓ Mangler ca. 700 med doktorgrad

(NHOs kompetansebarometer 2022)

3

Ille for IT, jus og andre spesialiteter - «velferdsstatens yrker» en hodepine...

- ✓ 70% av NAV-kontorene mangler jurister
- ✓ Mangler kanskje så mange som 40.000 med IT-kompetanse
- ✓ Mangler nå 4 – 7.000 sykepleiere
- ✓ Vil i 2035 mangle kanskje så mange som 28.000
- ✓ Mangler 27.500 lærere - **hvis** vi skal følge forskrift...

4

Ansettelse: Rekruttering, utvelgelse og innfasing

Få tak i søkere, holde dem i prosess, påvirke jobbvalg:

- Attraktivitet
- Employer Branding
- Gode arbeidsplasser
- Annonsering
- Målrettede kampanjer
- (U)Formelle tiltak
- ...

Velge mellom søkerne:

- Kartlegge, undersøke, vurdere og beslutte
- Testing
- Intervju
- Utvelgelsesalgoritmer
- Referanser
- ...

Lære opp- og integrere nyansatte på arbeidsplassen:

- Sosialisering og personalisering
- Opplæring
- Veiledning
- Korreksjoner
- Prøvetid/oppfølging
- ...

5

Vi har blitt *solid* bortskjemt!

Jobsøkere har tidligere stått med lua i hånda,
i en endeløs kø for jobb...

Nå er det mangel på arbeidskraft
og jobbsøkers marked...

Dette har store
konsekvenser for
hvordan vi tenker om-
og driver ansettelser!

6

Vanskelig å rekruttere...

...og så flakser de jammen meg videre...

Høgskolen i Østfold

www.hiof.no

7

7

Turnover

Kortere tjenestetid
Høyere tidlig turnover

8

8

31 år
5 måneder
30 dager

9

Tidlig turnover

- Turnover betydelig tidligere enn forventet/normal tjenestetid
- Før 1-2 år?
- Før utlært/produktiv?
- Nyansatte høyere turnover enn øvrig stab i 2-3 år
- Halvparten av all turnover unnagjort på 1½ år
- Høyere tidlig turnover for unge, uerfarne, og nyutdannede

1/2 = 1 1/2
ÅRSLØNN

Kostnad:
Tjenestetid uten full ytelse
+ Ansettelses-prosessens kostnad
+ Ansettelses-prosessens varighet
+ Opplæringskostnader
+ Dobbelarbeid/nedprioritert arbeid
+ Svak «produksjon»
+ Kollegenes frustrasjoner

**
= Mer enn du egentlig har lyst til å vite...

10

Hvorfor tidlig turnover?

- Unge/nyutdannede finner ut hva de liker/passet til ved å bytte jobb!
- Søkte seg til feil arbeid/ arbeidsplass
- Visste ikke hva hen ønsket seg
- Dårligere/annerledes enn man hadde grunn til å tro
- **Brutte forventninger:** Trodde arbeidet var annerledes
- **Brutte løfter:** Lovet noe annet enn hen fikk/møtte

11

Nøkkelen til rekruttering:

En god arbeidsplass!
Hvordan er det å arbeide hos oss?

12

Er gresset grønnere på andre siden...?

13

Hvordan kan vi vite om arbeidsplassen er god?

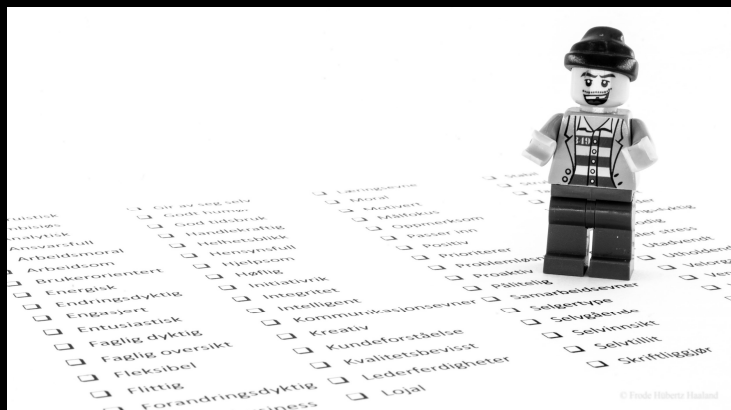
Vanskelig å vurdere kvaliteter ved arbeidsplassen når man står på utsiden og titter inn:

- Kan se gode ut fra utsiden, men være dårlige på innsiden...
- Kan se dårlige ut fra utsiden, men være gode på innsiden...

14

Hvem skal vi rekruttere og velge?

15

15

Problemer i vanlig utvelgelsestenkning

En god medarbeider har god **jobbytelse**, er en god **medborger**, og er **ikke** kontraproduktiv

- Undervurderer betydningen av **godt medborgerskap**
- For stort fokus på **tilpasning til arbeidet** (Person-Job fit).
Må også se på:
  - Person-Group fit
  - Person-Supervisor fit
  - Person-Organization fit
- Undervurderer **motivasjon** (jfr. Evne + Vilje)

- Vi må bli flinkere til å se etter og prioritere flere kvaliteter ved kandidatene!

16

Skal ikke konkurrere med alle, om alle...

- Vi jobber i offentlig sektor, og vil ha tak i søkere som passer til det
- Vi er samarbeidsorientert, og har ikke behov for konkurranseorienterte søkere
- Vi har et langsiktig perspektiv
- Ønsker ikke egoister motivert av lønn og goder til seg selv
- Ønsker verdibaserte søkere
- Ønsker søkere med «Public Service Motivation»

Psykologisk trygghet
Motivasjon
Lojalitet Engasjement
Kan ikke kjøpes!
Må skapes!
Forpliktelse Tillit
Affektiv tilknytning
Opplevd støtte

Innfasing:

Å skape ansettelsesgevinsten
Å komme inn på samme spor

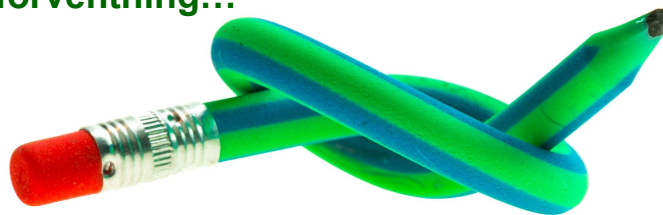

19

19

To motstridende følelser for nyansatte:

Glede, reorientering
og forventning...

*Usikkerhet,
manglende mestring,
frustrasjon og
skuffelse...*

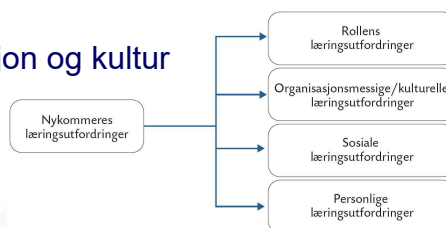
20

Innfasing

Fire læringsområder:

1. Lære arbeid/rolle
2. Lære å kjenne organisasjon og kultur
3. Sosial læring
4. Personlig læring

- ✓ Introduksjon
- ✓ Opplæring, justeringer, og tilpasninger
- ✓ Gi anledning til å prestere – skape mestring
- ✓ Bekreftelse på jobbvalget, at man er god og ønsket
- ✓ Bli loset inn på arbeidsplassen
- ✓ Få anledning til å sette sitt preg: Personalisere
- ✓ Gjensidig læring og tilpasning

Vi må skape gode arbeidsplasser
Vi må skape godt lederskap med gode tillitsforhold

Vi må bli flinkere til å vise fram våre kvaliteter

Vi behøver ikke være attraktiv for alle
Vi må rekruttere- og velge dem som passer til offentlig sektor
Public Service Motivation, Verditilknytning, Medborgerskap

Vi må bli flinkere til innfasing av nyansatte

Vi må fortsette å være attraktive gjennom yrkeslivsløpet

Frode Hübertz Haaland
Å knytte bånd
Rekruttering, utvalgelse og innfasing av nyansatte
GYLDENDAL

Haaland, Frode Hübertz:
Å knytte bånd: Rekruttering, utvalgelse og innfasing av nyansatte.
Gyldendal, Oslo, 2019

Haaland, Frode Hübertz og Dale, Frode:
På randen av ledelse: En veiviser i førstegangsledelse.
Gyldendal, Oslo, 2005

Høgskolen i Østfold

www.hiof.no

23